

Uttalelse - Praktisering av fravæersgrensen i videregående opplæring - bytte av utdanningsprogram og fravær fra forberedelsesdelen til eksamen

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Trøndelag på spørsmål om praktisering av fravæersgrensen i videregående opplæring i forbindelse med bytte av utdanningsprogram og forberedelsesdag til eksamen.

TOLKNINGSUTTALELSE 02.04.2019

Gjelder

- Forskrift til opplæringslova - § 1-4. Tid til opplæring og eksamen
- Forskrift til opplæringslova - § 3-9. Fravæersgrense i vidaregåande skole
- Forskrift til opplæringslova - § 3-27. Førebuingdel

Fylkesmannen i Trøndelag har mottatt spørsmål fra Trøndelag fylkeskommune om praktisering av reglene i forskrift til opplæringsloven (forskriften) § 3-3 fjerde ledd.

Fylkeskommunen har forelagt dere retningslinjer knyttet til elevers bytte av utdanningsprogram og fravær fra forberedelsedelen til eksamen. Dere mener det er flere mulige tolkninger av forskriften § 3-3 fjerde ledd, og ber derfor oss om en uttalelse.

Bytte av utdanningsprogram

Fylkeskommunen spør om hva som skjer hvis eleven bytter utdanningsprogram i starten av et skoleår. Ved et slikt bytte vil eleven få nye fag. Fellesfagene vil sannsynligvis være de samme.

I rundskriv Udir-3-2016 om fraværgrensen fremkommer det at dersom eleven bytter fag underveis i opplæringsåret, vil fraværet nullstilles når det gjelder fraværsberegningen i det nye faget. Dere mener at det kan oppstå en situasjon som er svært lik et skolebytte i de tilfeller der eleven starter på en rekke nye fag i starten av skoleåret. Ved et skolebytte er det også slik at fraværsberegningen etter fylkeskommunens praksis nullstilles.

Tilfellene dere ber oss om å ta stilling til er:

a) En situasjon der eleven beholder både fag og klasse etter bytte av utdanningsprogram.

Deres foreløpige konklusjon er at fraværet ikke nullstilles i dette tilfellet, fordi faget ikke byttes og undervisningen foregår i samme gruppe.

b) En situasjon der eleven beholder faget, men bytter klasse.

Dere mener regelverket er mer uklart her, fordi det ikke er opprettet et begrepsmessig skille mellom fag og undervisningsgruppe (klasse). Det vil i dette tilfellet skje et klassebytte i flere fag, samtidig som eleven fortsetter på samme skole. Spørsmålet er om et slikt klassebytte kan anses som et «mini-skolebytte» og at fraværet nullstilles i faget.

Vår vurdering:

Det følger av rundskriv Udir-3-2016 om fraværgrensen at skoleeier kan gi elever adgang til å bytte fag underveis i skoleåret, og at elevene i slike tilfeller vil starte «på nytt» når det gjelder fraværsberegningen i det nye faget. Videre følger det av våre retningslinjer for føring av vitnemål og kompetansebevis for videregående opplæring i Kunnskapsløftet punkt 8.2, at fraværet i det opprinnelige faget likevel skal føres slik at det blir en del av elevens totalfravær. Det samme gjelder ved et skolebytte.

I tilfelle a) der eleven fortsetter med det samme faget etter bytte av utdanningsprogram, skal fraværet «videreføres». Det er kun i de tilfellene der eleven bytter til et annet fag, at eleven starter «på nytt» når det gjelder fraværsberegningen.

Vi mener at svaret blir det samme i tilfelle b) der eleven fortsetter med det samme faget, men bytter klasse. Et klassebytte i flere fag kan ikke anses for å være et «mini-skolebytte». Det betyr at skolen ikke kan nullstille fraværet i fagene. Så lenge det er det samme faget, skal fraværet være med i beregningen opp mot fraværsgrensen. Eleven starter imidlertid på nytt når det gjelder fraværsgrensen i de nye fagene. Merk at fraværet opp mot fraværsgrensen regnes ut fra timetallet i faget for hele skoleåret, ikke fra og med det tidspunktet eleven bytter fag.

Fravær på forberedelsesdagen

Dere har videre et spørsmål om fravær på forberedelsesdagen til eksamen. Dere viser til forskriften § 1-4 der det fremkommer at både eksamenstid og forberedelsestid regnes som opplæringstid. På bakgrunn av dette mener dere at forberedelsestiden og eksamenstiden inngår i timegrunlaget for fraværsberegningen. Fylkeskommunen har i sin henvendelse til dere skissert ulike modeller for tidsberegning for forberedelsesdagen som hver for seg kan gi ulikt utslag i fraværsberegningen.

Slik dere oppfatter regelverket, er det ikke fastsatt hvilket timeomfang en eventuell forberedelsesdag skal utgjøre i timegrunlaget for et fag. Dere har foreløpig gitt tilbakemelding til fylkeskommunen om at det er opp til fylkeskommunens skjønn å fastsette innholdet i felles regler for skolene. Denne løsningen kan medføre ulik praksis på de ulike skolene. Dere ønsker derfor en bekreftelse fra oss om timeomfanget på forberedelsesdagen har betydning for fraværsberegningen i et fag, og om det er overlatt til fylkeskommunens skjønn å vurdere hvilket timeomfang fraværet eventuelt skal beregnes ut ifra.

Vår vurdering:

Forskriften § 3-30 fjerde ledd gjelder organiseringen av eksamen. Her fremkommer det blant annet at forberedelsesdagen før muntlig eksamen skal gjennomføres som en obligatorisk skoledag hvor elevene har rett på et pedagogisk tilbud fra skolen. Hvor lang den obligatoriske skoledagen skal være gir derimot forskriften ingen føringer på. Utover dette

velger skoleeier selv hvordan de organiserer innholdet i forberedelsesdagen.

Selv om forskriften § 1-4 oppstiller forberedelsestid og eksamenstid som opplæringstid, betyr ikke det at fravær på én eller begge dagene vil telle inn på fraværsgrensen i et enkeltfag. Fravær på slike dager skal kun føres som en del av totalfraværet. Det skal ikke regnes opp mot fraværsgrensen i faget som forberedelsesdagen/eksamenen knytter seg til.

Beregningsgrunnlaget for fravær skal være ut timetallet i faget for hele skoleåret og inkluderer ikke forberedelsesdag og eksamensdag. Eksamen i norsk hovedmål skriftlig er den eneste obligatoriske eksamenen som alle elever skal avlegge. I de resterende fagene vil det variere hvilke elever som blir trukket ut til eksamen. Dersom fravær på forberedelsesdagen eller eksamensdagen skulle telle med i beregningsgrunnlaget opp mot fraværsgrensen, ville regnestykket blitt forskjellig for de enkelte elevene, basert på om de ble trukket ut til eksamen eller ikke.

Vi er derfor enige med dere i at det er opp til fylkeskommunens skjønn hvordan de velger å legge opp forberedelsesdagen. En elev som ligger nær fraværsgrensen vil etter dette ikke miste grunnlaget for standpunktkarakter i det aktuelle faget på grunn av fravær på forberedelsesdagen.